

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

1992/93:AU5y

Statens ägaransvar vid bolagisering m.m.

1992/93
AU5y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över motionerna 1992/93:A216, 1992/93:A267, yrkande 21, 1992/93:A423, yrkandena 3 och 4 samt 1992/93:A473, vilka handlar om att staten bör ta sitt ägaransvar för de anställda vid Vattenfall i samband med de organisationsförändringar som pågår.

Bakgrunden till motionsyrkandena är följande. Vattenfall har genom beslut i december 1992 aviserat en större omorganisation och stora rationaliseringar i syfte att möta en framtida, hårdare konkurrens på elmarknaden. En konsekvens av Vattenfalls beslut är att ca 300 arbetstillfällen försvinner på vissa orter i Norrland.

Vattenfall har i samband med beslutet bl.a. utfäst sig att bidra till att skapa nya arbetstillfällen på de orter som berörs av omorganisationen. Ett arbete har också satts i gång för att utröna vilka tänkbara insatser som kan komma i fråga på dessa orter.

Enligt en utredning som Vattenfall har gjort kommer vissa kommuner att drabbas särskilt hårt i samband med omorganisationen. Det gäller Jokkmokk i Norrbottens län, Norsjö och Storuman i Västerbottens län, Sollefteå i Västernorrlands län samt Älvkarleby i Uppsala län. Det sammanlagda sysselsättningsbortfallet utgör en väsentlig del av den totala arbetsstyrkan i resp. kommun. Dessa kommuner kommer därför enligt Vattenfalls bedömning att behöva de största insatserna.

Av nämnda kommuner kommer, fortfarande enligt nyssnämnda utredning, Jokkmokks kommun att drabbas hårdast.

I motion A267 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) framhålls att statliga företag, som exempelvis Vattenfall, för skogslänen har inneburit jobb och möjligheter till industriell utveckling. De avkastningskrav som nu ställs på Vattenfall innebär att hela bygder ödeläggs till följd av uppsägningar. Motionärerna anför som exempel härpå situationen i Jokkmokks kommun och anser att staten måste ta sitt ansvar för de anställda vid Vattenfall.

Även i motionerna A216 av Britta Bjelle (fp), A423 av Bengt Hurtig och Jan Jennehag (v) samt A473 av Monica Öhman m.fl. (s) framhålls situationen i Jokkmokks kommun och statens ansvar i samband med Vattenfalls neddragningar där. I motion A423 pekas på behovet av

insatser även i Sollefteå kommun. Britta Bjelle anser att det behövs en arbetsgrupp som med statliga medel aktivt skall arbeta för att skapa arbetstillfällen i Jokkmokk.

Utskottet har erfårit att den utfästelse som Vattenfall gjorde i samband med decemberbeslutet har resulterat i att bolaget planerar att svara för en insats under en femårsperiod som komplement till statliga regional- och arbetsmarknadspolitiska insatser för att kompensera för det bortfall av sysselsättning som uppstår genom den föreslagna omorganisationen. Det utvecklingsprogram som arbetats fram tillsammans med de inblandade kommunerna utgår från målsättningen att i de hårdast drabbade kommunerna skapa lika många nya arbetstillfällen som de som försvinner.

Det bör dessutom noteras att samtliga direkt inblandade kommuner har uttryckt önskemål om att själva få bereda och besluta om insatser inom ramen för den lokala näringspolitik som bedrivs. Flera av kommunerna har redan långt framskridna projektidéer som man vill förverkliga.

Några närmare detaljer om de olika utvecklingsprojekten har man på ansvarigt håll inom Vattenfall inte velat ge eftersom många av projekten är av affärsmässigt känslig natur.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att arbetet med att få fram alternativa arbetstillfällen i de av neddragningarna berörda orterna har satts i gång och resulterat i ett principprogram för de hårdast drabbade kommunerna. Medel avsatts även för att starta enstaka mindre projekt i övriga berörda kommuner. Mot denna bakgrund anser utskottet att förslagen i motionerna är tillgodosedda. De bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Som en konsekvens härav avstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna A216, A267, A423 och A473, i förekommande fall i berörda delar.

Stockholm den 15 april 1993

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Ingela Thalén

I beslutet har deltagit: Ingela Thalén (s), Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Kjell Nilsson (s), Georg Andersson (s), Marianne Andersson (c), Lahja Exner (s), Charlotte Cederschiöld (m), Sten Östlund (s), Laila Strid-Jansson (nyd), Isa Halvarsson (fp), Johnny Ahlqvist (s), Kent Olsson (m), Berit Andnor (s) och Rose-Marie Frebran (kds).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Hans Andersson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Ingela Thalén, Kjell Nilsson, Georg Andersson, Lahja Exner, Sten Östlund, Johnny Ahlqvist och Berit Andnor (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Sammanfattningsvis konstaterar" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning måste regionalpolitiskt tänkande prägla skilda politikområden om regional balans skall uppnås. Det är regeringen som har det yttersta ansvaret för att så sker. Därför måste formerna för samordning av statens insatser inom och mellan olika samhälls- och politikområden utvecklas så att de regionalpolitiska målen främjas.

Det gäller inte minst den verksamhet som bedrivs genom statliga verk, myndigheter och bolag. Rationaliseringar måste genomföras för att statlig verksamhet skall vara effektiv, men en samordning och en helhetssyn måste prägla arbetet så att inte målsättningen om regional balans går förlorad.

Statliga företag som Vattenfall, LKAB, ASSI och SSAB har för skogslänen inneburit jobb och möjligheter till industriell utveckling. Den nu pågående processen med privatiseringar och utförsäljningar av statlig egendom innebär ett allvarligt hot mot sysselsättningen i skogslänen. Redan nu innebär de avkastningskrav som ställs på Vattenfall att hela bygder riskerar att ödeläggas till följd av uppsägningar. Staten kommer härigenom att brista i sitt ansvar som ägare till bolaget.

Utskottet anser att riksdagen bör ge regeringen till känna att staten måste ta sitt ägaransvar för de anställda vid Vattenfall.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna A267, yrkande 21 och A473. Motion A423 yrkandena 3 och 4 får med detta ställningstagande anses tillgodosedd. Motion A216 avstyrks.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Hans Andersson (v) anför:

Jag instämmer i vad som anförts i den till detta yttrande fogade avvikande meningen.

Därutöver anser jag att regeringen bör vidta åtgärder så att sysselsättningen inte minskar i de Norrlandskommuner som berörs samt att särskilda insatser behövs i Jokkmokks och Sollefteå kommuner.

Jag ansluter mig således till de synpunkter som förs fram i motion A423 yrkandena 3 och 4.

